

Vad är terrorism?

Det är inte alldeles enkelt att definiera terrorism eller att besvara frågan hur individer kan motiveras till denna typ av handlingar. Terrorism förutsätter antagligen fundamentalism i mening av total tilltro till riktigheten i den egna läran eller ideologin som också är exklusiv på så sätt att den är vida överlägsen alla andra läror eller ideologier. Terrorism uppträder emellertid först när man som grupp utför våldshandlingar mot icke-militära mål i syfte att realisera sin lära eller ideologi. Detta perspektiv innebär då också att det är rimligt att se USA:s bombningar i Afghanistan (när civila oskyldiga drabbas), den palestinska Hamasrörelsens självmordsbombare, Israels vedergällningsaktioner, amerikanska antiabortmotståndares mord på läkare som utför aborter som terroristiska handlingar. Som exempel på statsterroristiska fenomen kan Röda khmerernas aktiviteter i Kambodja nämnas.

"Om man nu ser att världen på ett eller annat sätt är orättvis, och dessutom betraktar västerländska gudsförnekande värden, ideal och profitkapitalism som orsak till detta, varför ska man då inte rikta världens blickar mot den lösning man själv står för genom en terrorattack utan dess like?"

En symbolisk kamp

Målen för våldshandlingarna i USA var inte militära utan civila. Inga militära enheter som flyg- eller flottbaser attackerades. Istället har de byggnader som angreps starkt symbolvärde: supermaktens militära högkvarter och den globala profitkapitalismens helgedom. Attacken var antagligen snarare ett tydligt budskap om den militärt starka demokratins svaghet och en protest mot att denna typ av samhällskick fått fotfäste också i muslimska länder, samtidigt som den visade på terrorgruppers styrka. Dess syfte var knappast att förändra USA på det sätt som det väpnade IRA kan anses syfta till ett från Storbritannien fritt Irland. Det är därför möjligt att attacken symboliskt sett är lika mycket riktad mot muslimska länder som är på väg mot en västerländsk sekulär kultur vars moder och främsta exempel anses

vara USA.

Religionen legitimerar

Varför kan religion och terrorism bilda en enhet? En orsak är att terroristiska handlingar kräver en stark ideologisk legitimering, vilket religionen är för många även icke-terrorister. Religionen har ju inte legitimerat våldshandlingar bara idag utan också tidigare. Om du verkligen **vet** att din gud hotas av de ogudaktiga, sviker du honom eller henne om du inte ställer dig på gudens sida i kampen mot Satans makter med det du kan bidra med. Om du inte engagerar dig i kampen, sviker du garanten för hela din världsbild. Vidare har delar av terroristverksamheten likheter med religiösa riter. Självordsbombaren bekänner sin tro inte bara genom handlingen utan också genom tex de videoinspelningar som ofta görs där han förklarar sitt handlande och vet att han efter sitt martyrdåd kommer att befinna sig i de himmelska ängderna. I och med videofilmen är riten inte heller privat. Tvärtom får den, liksom attackerna mot World Trade Center, en världsvid publik på grund av att bilderna sprids via TV.

Tidpunkten för en terroristattack kan också ha religiösa signifikans. Detta var mig veterligt inte aktuellt vid de senaste terrorisdåden i USA. Däremot var de antagligen centrala för Aum Shinrikyos utspridande av nervgasen sarin i Tokyos tunnelbana 1995. Ledaren för denna rörelse, Shoko Asahara, hade nämligen förutspått jordens undergång till ca 2000. Förväntningarna på Armageddon hos hans anhängare stegrades ju närmare millennieskiftet man kom och något måste hända som bekräftade profetian, vilket saringasattacken gjorde. Många av medlemmarna i Aum trodde nämligen att slutstriden hade börjat när de fick höra om saringasmorden.

Ett annat exempel på ett terrorisdåd där tiden var central är de mord som Benjamin Nathanael Smith genomförde den 4 juli 1999, dvs på Independence Day som firas till minne av oavhängighetsförklaringen gentemot Storbritannien. Smith var medlem i en Christian Identity liknande kyrka, the World Church of the Creator, som helt isolerade sig från andra kristna och som har "det heliga rasistiska kriget" som slogan. Den Kristna Identitetsrörelsen menar att det pågår ett krig mellan mörkrets och ljusets makter och ärkeängeln Mikael förgör de ondas ättlingar världen. På de ondas sida står Förenta Nationerna, Förenta staterna och andra regeringar. Mot dessa satanistiska makter står en liten skara upplysta, varav Smith var en och den 4 juli 1999 begav han sig ut på en utrensningsturné i Illinois och Indiana för att offentligt förkunna vita amerikaners frihet och dessas rätt till ett helvitt samhälle. Smith dödade en afroamerikansk basketbolltränare och en koreansk student. Dessutom skadade han sex judar, en student från Taiwan samt två afroamerikaner.

Isolerade

För att en extrem grupp skall kunna fortleva måste relationerna mellan ledaren och anhängare karakteriseras av absolut lydnad och underkastelse. Medlemmarna måste också ständigt få sin världsbild bekräftad och legitimerad både av sina ledare och sina trossyskon. Detta innebär i många fall att gruppen lever ett isolerat liv med stark interaktion inom gruppen och ingen eller minimal med omvärlden. Intryck utifrån förhindras och ifrågasättanden av utomstående tolkas som bekräftelser på riktigheten i det man själva står för. Här etableras många gånger ett mycket tydligt "vi" och "de" förhållande mellan de rättroende och de otrogna, mellan den vita rasen och de färgade, mellan de som följer bibelns bokstav och de som bryter mot dess bud genom att utföra aborter, och det är egentligen enbart trossyskon som kan förstå det man säger och tänker.

Förmodligen består nätverket al-Quida av små cellgrupper som dels gör det svårt att hitta dem, dels har en oerhört stark samhörighet. En sådan attack som den mot USA kräver ju absolut tystnad av de inblandade, dvs en stark lojalitet både mot aktionen, ledarna och övriga gruppmedlemmar. Gruppsammanhållningens effekter är antagligen de samma för de svenska nazister som inte drar sig för att mörda både färgade, Gerard Gbeye i Klippan 1995, och öppna motståndare som syndikalisten Björn Söderberg 1999.

Strukturellt våld

Ett användbart begrepp för analys av terrorhandlingar av den typ som USA utsattes för är strukturellt våld. Detta begrepp används ibland för att belysa varför vissa i ett inte har samma livsvillkor och möjligheter som andra, vilket kan orsaka ökat lidande och ohälsa. Exempel från Sverige kan ju vara pensionärer med enbart folkpension. De har knappast råd att betala dyra tandvårdskostnader eller gå till privata sjukvårdskliniker för höftledsoperationer.

Detta strukturella våld är inte bara begränsat nationellt utan finns också globalt. Aidskatastrofen slår oerhört mycket hårdare i södra Afrika än i Väsvärlden, inte minst på grund av dålig utbildning, som i sin tur har sin grund i fattigdom, vilken till stora delar har sin grund i hundraårig kolonial utsugning. Alla muslimska länder är inte oljeländer och därför inte heller rika och om oljan finns är sannolikt inte de ekonomiska tillgångarna speciellt jämnt fördelade. Några siffror från The World Factbook 2001 publicerad av CIA

(<http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/>) kan antyda den globala strukturella ojämlikheten. BNP per capita, eller den genomsnittliga köpkraften hos varje person, beräknas till 36.200\$ för amerikanerna, 6.300\$ för iranierna, 2.500\$ för irakierna, 800\$ för afghanerna och 2.000\$ för

pakistanierna. Med andra ord har genomsnittssamerikanen en köpkraft som är 45 gånger högre än afghanen. Antalet läkare per 1000 invånare mellan 1990 och 1998 är enligt Världsbanken också högre i USA än i många muslimska länder: 2,7 i USA, 0,8 i Iran, 0,6 i Irak och i Pakistan (<http://www.worldbank.org/data/databytopic/databytopic.html>). Det finns naturligtvis många andra siffror som kan lyftas fram. I Afghanistan dog 1999 enligt Världsbanken 147,3 barn av 1000 födda. I Pakistan dog 89,8 barn av 1000 födda. Motsvarande siffra för USA och Sverige var 6,9 respektive 3,6.

Om man nu ser att världen på ett eller annat sätt är orättvis, och dessutom betraktar västerländska gudsförnekande värden, ideal och profitkapitalism som orsak till detta, varför ska man då inte rikta världens blickar mot den lösning man själv står för genom en terrorattack utan dess like?

Referenser:

Juergensmeyer, Mark *Terror in the Mind of God*. University of California Press. 2000.
The Future of Terrorism: Violence in the New Millenium. Harvey W. Kushner (ed). Sage 1998.
Wigerfelt, Berit & Wigerfelt, Anders *Rasismens yttringar. Exemplet Klippan*. Studentlitteratur 2001.